

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 205/2019-56

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 12. mája 2020 v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a zo sudcov Miroslava Duriša a Mojmíra Mamojku (sudca spravodajca) v konaní o prijatej ústavnej sťažnosti [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného Advokátskou kanceláriou JUDr. Róbert Mendel s. r. o, Sidónie Sakalovej 190, Bytča, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Róbert Mendel, PhD., vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 1 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Žiar nad Hronom č. k. 22 C 43/2016-303 zo 16. januára 2019 takto

r o z h o d o l :

Ústavnej sťažnosti [REDAKOVANÉ] **n e v y h o v u j e .**

I.

Vymedzenie napadnutého konania a sťažnostná argumentácia

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. I. ÚS 205/2019-17 z 21. mája 2019 v časti prijal podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len

„zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ]
[REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 1 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Žiar nad Hronom (ďalej len „okresný súd“) č. k. 22 C 43/2016-303 zo 16. januára 2019 (ďalej len „napadnuté uznesenie zo 16. januára 2019“).

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že na okresnom súde bolo pod sp. zn. 22 C 43/2016 vedené konanie o určenie, či v žalobe špecifikované nehnuteľnosti patria do dedičstva po nebohom [REDAKOVANÉ]. V merite veci rozhodol okresný súd rozsudkom č. k. 22 C 43/2016-196 z 21. októbra 2016 tak, že dané nehnuteľnosti do dedičstva patria. Rozsudok okresného súdu bol potvrdený rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) č. k. 14 Co 156/2017-237 zo 6. februára 2018. Predmetnými rozsudkami bol zároveň žalobcom v 1. až 19. rade priznaný nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu. Následne okresný súd napadnutým uznesením vydaným súdnym úradníkom zo 16. apríla 2018 zaviazal sťažovateľa povinnosťou uhradiť žalobcom v 1. až 19. rade trovy konania spolu vo výške 28 184,61 €. Sťažovateľ podal proti napadnutému uzneseniu vydanému súdnym úradníkom sťažnosť, ktorá bola napadnutým uznesením zo 16. januára 2019 zamietnutá.

3. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti poukázal na skutočnosť, že okresný súd pri vyčísl'ovaní výšky trov konania postupoval v zmysle § 9 ods. 1 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), podľa ktorej sa základná sadzba tarifnej odmeny stanoví podľa tarifnej hodnoty veci alebo druhu veci, alebo práva a podľa počtu úkonov právnej služby, ktoré advokát vo veci vykonal, ak táto vyhláška neustanovuje inak. Podľa názoru sťažovateľa okresný súd pri takomto vyčísl'ovaní trov konania postupoval nesprávne, arbitrárne a v rozpore so zaužívanou súdnou praxou. Sťažovateľ svoj názor odôvodnil s poukazom na nález ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 187/2018 z 21. júna 2018, v ktorom ústavný súd konštatoval:

„V spore o určenie, že veci (nehnutelnosti) patria do dedičstva, nemožno pri určovaní tarifnej odmeny za poskytnuté právne služby vychádzať z hodnoty veci, ktorá má patriť do dedičstva, keďže predmetný spor nie je sporom o určenie vlastníckeho práva. Výsledok konania o určenie, že určitá vec patri do dedičstva po poručiteľovi, totiž nezakladá priamo vlastnícke právo žalobcu. Rozhodnutie všeobecného súdu o tom, že určitá vec patri do dedičstva po poručiteľovi, je rozhodnutím o otázke vlastníckeho práva poručiteľa, a nie jeho právnych nástupcov. Otázka vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam sa v prípade úspešnosti žaloby o určenie, že tieto nehnuteľnosti patria do dedičstva po poručiteľovi, rieši až v následnom konaní o dedičstve. Rozhodovanie o určení, že nehnuteľnosti patria do dedičstva po poručiteľovi, má tak na žalobcu len nepriamy materiálny dosah. Vo svojej podstate možno právne účinky takéhoto rozhodnutia v príslušnom konaní charakterizovať ako vyriešenie predbežnej otázky, ktorá je relevantná pre následný priebeh dedičského konania. Vychádzajúc z tohto právneho názoru je potom pri rozhodovaní o trovách konania o určenie, že veci patria do dedičstva, namieste určenie základnej sadzby tarifnej odmeny advokáta podľa § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky... nie podľa § 10 ods. 2 vyhlášky.“

4. Podľa názoru sťažovateľa uvedené právne závery ústavného súdu sú úplne jasné a jednoznačne aplikovateľné aj na uvedený prípad. Nad rámec uvedeného sťažovateľ zdôraznil, že pri vyrubení súdneho poplatku, ktorý museli žalobcovia zaplatiť pred začiatkom súdneho konania, im okresný súd tento určil v sume 99,50 €, t. j. ako v prípade, keď nie je možné predmet konania oceniť v peniazoch. Z uvedeného vyplýva, že okresný súd raz postupoval tak, že predmet konania sa oceniť v peniazoch nedá, a neskôr postupoval úplne opačne, keď predmet konania pre účely určenia tarifnej odmeny sám a iniciatívne ocenil.

5. Sťažovateľ rovnako nesúhlasí s postupom okresného súdu, ktorý znížil tarifnú odmenu na polovicu, aby ju potom vynásobil počtom žalobcov, ktorých bolo 19. Sťažovateľ v danej súvislosti zhodnotil, že každý z týchto účastníkov mal v konaní rovnaké postavenie, totožné práva a povinnosti a všetci museli hmotnoprávne a aj procesnoprávne postupovať rovnakým spôsobom. Ich účasť v súdnom konaní bola nevyhnutná, pokiaľ chceli byť v konaní úspešní, keďže tvorili nerozlučný zákonný okruh strán konania. Všetci žalobcovia

museli vystupovať súladne, nemohli mať samostatné a odlišné nároky a žiaden z nich nemohol vystupovať sám inak ako ostatní žalobcovia. Ich hmotnoprávne a procesnoprávne postavenie sa odvíjalo od ich jedného právneho predchodcu. Nebolo nutné, aby ich právny zástupca komunikoval s každým z nich osobitne, keďže tvorili nerozlučné spoločenstvo. Sťažovateľ je toho názoru, že v danom prípade mal okresný súd rozhodnúť o nepriznaní náhrady trov právneho zastúpenia s poukazom na prípad osobitného zreteľa. Sťažovateľ svojím správaním a konaním predsa spor nevyvolal a je tiež osobou, ktorá bola nesprávnym postupom notárky poškodená.

6. Na základe uvedenej sťažostnej argumentácie sťažovateľ žiadal, aby ústavný súd po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie nálezom vyslovil porušenie základných práv podľa čl. 1 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 dohovoru napadnutými uzneseniami okresného súdu a obe napadnuté uznesenia zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Sťažovateľ zároveň žiadal o priznanie finančného zadosťučinenia vo výške 5 000 €.

II.

Vyjadrenie krajského súdu, replika sťažovateľa a vyjadrenie zúčastnenej osoby

7. Ústavný súd po prijatí ústavnej sťažnosti vyzval okresný súd na vyjadrenie k ústavnej sťažnosti sťažovateľa. Na výzvu ústavného súdu reagoval predseda okresného súdu prípisom sp. zn. Spr A/582/19 z 12. septembra 2019, v ktorom súhlasil, aby ústavný súd upustil od ústneho pojednávania, a k tomu pripojil aj vyjadrenie zákonného sudcu, v ktorom sa okrem iného uvádza:

«Predmetom konania vedeného na okresnom súde pod sp. zn. 22C/43/2016 bolo určenie, že nehnuteľnosti označené v žalobnom návrhu patria do dedičstva. Rozsudkom z 21. 10. 2016 okresný súd žalobe vyhovel a výrokom II. priznal žalobcom nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Rozsudkom z 6. 2. 2018, č. k. 14Co/l 56/2017-237 Krajský súd v Banskej Bystrici ako odvolací súd, potvrdil rozsudok okresného súdu a výrokom II. priznal žalobcom nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

V nadväznosti na to okresný súd vydal 16. 4. 2018, č. k. 22C/43/2016-262 uznesenie, ktorým priznal žalobcom trovy konania vo výške 28 184,61 €, pričom vychádzal z vyúčtovania trov predloženého zástupcom žalobcov z 14. 3. 2018. Proti uvedenému uzneseniu podal žalovaný (sťažovateľ v konaní pred ústavným súdom) sťažnosť, ktorú odôvodnil tým, že predmet konania nie je možné oceniť a poukázal na rozhodnutia súdov vo veciach o určenie dedičského práva, pričom konkrétne poukázal na rozhodnutie ústavného súdu z 23. 6. 2011, sp. zn. II. ÚS 301/2011 .

V tomto smere poukazujem na to, že sťažovateľ sťažnosť proti uzneseniu odôvodnil rozhodnutím ústavného súdu z 23. 6. 2011, sp. zn. II. ÚS 301/2011, v ktorom sa riešila skutkovo absolútne odlišná vec, pretože predmetom konania bolo „určenie, že navrhovateľka [REDAKOVANÉ] bolo spolužijúcou osobou nebohého poručiteľa [REDAKOVANÉ] čím navrhovateľka sledovala priznanie svojho dedičského práva dedič 1/2-icu dedičstva po poručiteľovi, poukazujúc na ust. § 475 ods. 1 Občianskeho zákonníka“ Na predmetnú vec tak sťažovateľom použité rozhodnutie ústavného súdu nebolo aplikovateľné. Na iné rozhodnutia sťažovateľ nepoukázal, ani nimi neargumentoval vo svojej sťažnosti.

Naopak, v napadnutom uznesení okresný súd poukázal na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 29. 4. 2009, sp. zn. 4 M Cdo 4/2008. z ktorého vyplýva, že „... V danom prípade sa žalobcovia pôvodnou žalobou domáhali určenia, že nimi označené nehnuteľnosti patria do dedičstva po poručiteľke [REDAKOVANÉ] zomrelej X. v celosti, pričom v žalobe vyčíslili hodnotu žalovaných nehnuteľností sumou 375 000,— Sk. Žalobcovia sa teda pôvodnou žalobou domáhali určenia, že ich právna predchodkyňa bola ku dňu smrti vlastníčkou nimi označených nehnuteľností. Išlo teda o vec, či tu vlastnícke právo k nehnuteľnostiam v čase smrti právnej predchodkyne žalobcov (ne)existovalo, pričom jej predmet bol nepochybne oceníteľný peniazmi. Dovolací súd sa preto stotožnil s názorom generálneho prokurátora, že tu nebol dôvod odmenu právnej služby stanoviť podľa zákonného ustanovenia, ktoré upravovalo prípady, keď nebolo možné hodnotu veci alebo práva vyjadriť v peniazoch (§ 13 ods. 6 vyhlášky č. 163/2002 Z.z.), ako to nesprávne urobil odvolací súd.“

O uvedené rozhodnutie najvyššieho súdu okresný súd oprel svoje rozhodnutie keď konanie o určenie, že vec patrí do dedičstva považoval v konečnom dôsledku za konanie o určenie že poručiteľ bol ku dňu smrti vlastníkom predmetných nehnuteľností

s vyčísliteľným predmetom konania a potvrdil ním správnosť uznesenia o trovách konania vydaného súdnym úradníkom. Z tohto dôvodu nie je podľa môjho názoru napadnuté uznesenie možné považovať za svojvoľné, arbitrárne, či v rozpore so zaužívanou súdnou praxou, ako tvrdí sťažovateľ vo svojej ústavnej sťažnosti. Okresný súd odpovedal na všetky zásadné otázky nastolené sťažovateľom v jeho sťažnosti, ktoré sa týkali uznesenia o trovách konania.

V tomto smere považujem za dôležité poukázať na ustálený právny názor ústavného súdu, podľa ktorého „Ústavnému súdu neprislúcha zjednocovať in abstracto judikatúru všeobecných súdov a suplovať právomoc, ktorá je podľa § 8 ods. 3 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“) zverená Najvyššiemu súdu... (porov. uznesenia ústavného súdu z 20. 9. 2017, sp. zn. III. ÚS 563/2017; z 28. 9. 2016 sp. zn. III. ÚS 635/2016; z 4. 2. 2016 sp. zn. II. ÚS 100/2016; z 25. 11. 2015, sp. zn. I. ÚS 525/2015), preto nepovažujem za postup okresného súdu za nesprávny, ak vychádzal z rozhodnutia najvyššieho súdu v skutkovo obdobnej veci...

V danom prípade, keďže napadnuté uznesenie bolo riadne zdôvodnené a svoj postup pri priznaní trov konania okresný súd vysvetlil aj s poukazom na rozhodnutie najvyššieho súdu v obdobnej veci, nepovažujem napadnuté uznesenie za také, ktoré by extrémne vybočovalo z pravidiel upravujúcich priznanie trov konania, resp. že by okresný v tomto prípade aplikoval ustanovenia zákonov a podzákonných právnych noriem takým spôsobom, ktorý by v sebe zahŕňal črty svojvôle. Z uvedených dôvodov navrhujem sťažnosť zamietnuť.

V prípade, že by sa ústavný súd priklonil vo svojom rozhodnutí k inému názoru, považujem za dôležité poukázať na obsah ústavnej sťažnosti, ktorá neobsahuje žiadne zdôvodnenie uplatneného primeraného finančného zadostučinenia. Vo svojej ústavnej sťažnosti sťažovateľ nesprávne poukazuje na ustanovenia zákona č. 38/1993 Z. z..., ktorý v čase jej podania už nebol platným a účinným zákonom upravujúcim konanie pred ústavným súdom, pretože ten bol zrušený a nahradený zákonom č. 314/2018 Z. z...

Taktiež žiadam prihliadnuť na skutočnosť, že ústavnou sťažnosťou nebolo napadnuté rozhodnutie súdu, ktorým bol žalobcom priznaný nárok na náhradu trov konania pred okresným súdom, ako aj pred odvolacím súdom v plnom rozsahu, a teda aj v prípade

zrušenia napadnutého uznesenia by došlo len k prepočítaniu trov konania, avšak nie k záveru, že by sťažovateľ nebol povinný uhradiť trovy konania v žiadnom rozsahu.»

8. Sťažovateľ v reakcii na vyjadrenie okresného súdu vo svojom podaní doručenom ústavnému súdu 30. septembra 2019 prostredníctvom splnomocneného právneho zástupcu okrem toho, že netrvá na ústnom pojednávaní, tiež uviedol:

«Pokiaľ ide o vyjadrenie zákonného sudcu k mnou podanej ústavnej sťažnosti, oznamujem, že na nej, ako aj argumentoch v nej uvedených, trvám v celom rozsahu. Trvám na tom, že napadnuté rozhodnutia súdu o trovách konaní sú arbitrárne, svojvoľné a v rozpore so zaužívanou súdnou praxou. Zákonný sudca vo vyjadrení konštatuje, že mnou uvádzané rozhodnutie Ústavného súdu SR z 23.6.2011, sp. zn. II. ÚS 301/2011 rieši skutkovo absolútne odlišnú vec. O tom, či uvedené rozhodnutie Ústavného súdu SR rieši rovnakú alebo odlišnú vec diskutovať nechcem, pretože ja som sa vo svojej sťažnosti na uvedené rozhodnutie Ústavného súdu SR neodvolával. Odvolával som sa na závery Ústavného súdu SR obsiahnuté v náleze Ústavného súdu SR z 21.6.2018, sp. zn. IV. ÚS 187/2018... podľa ktorej pri aplikácii § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky v spojení s § 80 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku [resp. v súčasnosti v spojení s § 137 písm. c) CSP] má rozhodujúci význam najmä v čom uvedené slovné spojenie „ak nie je možné vyjadriť hodnotu veci alebo práva v peniazoch“. Vyjadriť hodnotu (v danom prípade práva) predovšetkým znamená vysporiadať sa so skutočným obsahom predmetu konania, t. j. s tým, aké účinky má pre účastníkov (resp. strany) meritórne rozhodnutie súdu v tomto konaní (II. ÚS 492/2013)... Práve vzhľadom na predmet sporu, ktorým bolo určenie, že veci (nehnutelnosti) patria do dedičstva, nemožno podľa názoru ústavného súdu pri určovaní tarifnej odmeny za poskytnuté právne služby vychádzať z hodnoty veci, ktorá má patriť do dedičstva, keďže predmetný spor nebol sporom o určenie vlastníckeho práva. Výsledok konania o určenie, že určitá vec patrí do dedičstva po poručiteľovi, totiž nezakladá priamo vlastnícke právo žalobcu. Rozhodnutie všeobecného súdu o tom, že určitá vec patrí do dedičstva po poručiteľovi, je rozhodnutím o otázke vlastníckeho práva poručiteľa, a nie jeho právnych nástupcov. Otázka vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam sa v prípade úspešnosti žaloby o určenie, že tieto nehnuteľnosti patria do dedičstva po poručiteľovi, riešia až v následnom konaní o dedičstve. Rozhodovanie o určení, že nehnuteľnosti patria

do dedičstva po poručiteľovi, má tak v danom prípade na sťažovateľku ako žalobkyňu len nepriamy materiálny dosah. Vo svojej podstate možno právne účinky takéhoto rozhodnutia v príslušnom konaní charakterizovať ako vyriešenie predbežnej otázky, ktorá je relevantná pre následný priebeh dedičského konania (II. ÚS 807/2016, m. m. IV. ÚS 574/2013). Vychádzajúc z tohto právneho názoru je potom pri rozhodovaní o trovách konania o určenie, že veci patria do dedičstva, namieste určenie základnej sadby tarifnej odmeny advokáta podľa § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky, nie podľa § 10 ods. 2 vyhlášky.

Na základe uvedených skutočností ústavný súd dospel k záveru, že okresný súd v napadnutom uznesení aplikoval nesprávnu právnu normu (§ 10 ods. 2 vyhlášky namiesto § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky), čím poprel podstatu a účel relevantných, na posudzovaní vec sa vzťahujúcich právnych noriem, v dôsledku čoho došlo k porušeniu práva sťažovateľky na spravodlivé súdne konanie garantovaného prostredníctvom čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).“

... Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti žiadam Ústavný súd SR, aby ústavnej sťažnosti vyhovel a rozhodol, že napadnutými uzneseniami Okresného súdu v Žiari nad Hronom došlo k porušeniu mojich práv a aby napadnuté uznesenia zrušil.»

9. K veci sa vyjadrili aj zúčastnené osoby [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] zastúpené advokátom [REDAKOVANÉ], ktoré boli žalobcami v konaní pred všeobecnými súdmi v podaní zo 14. júna 2019, a v podstatnom k ústavnej sťažnosti sťažovateľa uviedli:

«... Sťažovateľ cituje... ustanovenia vyhl. č. 655/2004 Z.z., neuvádza však podľa nášho názoru relevantné ustanovenie § 10 ods. 2 vyhl. 655/2004 Z.z. v znení účinnom od 1.7.2013, podľa ktorého: Ak nie je ustanovené inak, považuje sa za tarifnú hodnotu výška peňažného plnenia alebo cena veci alebo práva, ktorých sa právna služba týka, určená pri začatí poskytovania právnej služby; za cenu práva sa považuje aj hodnota pohľadávky, hodnota záväzku a hodnota veci, o ktorej vlastníctvo sa vedie spor alebo ktorej vydanie je predmetom súdneho sporu.

V konaní pred všeobecným súdom celkom jednoznačne išlo o konanie, v ktorom sa viedol spor o vlastníctvo veci. Potvrďuje to aj sám sťažovateľ, keď si je vedomý, že rozsudkami vo veci samej stratil nárok na vlastníctvo sporných nehnuteľností a získal

tento nárok niekto iný, odlišný od sťažovateľa. Sťažovateľ sám v čl. V. ústavnej sťažnosti uvádza, že „Predmetom sporu bolo určenie, či predmetné pozemky patria do dedičstva po poručiteľovi [REDAKOVANÉ] alebo patria sťažovateľovi, ako ich vlastníkov. ... Sťažovateľ trvá na tom, že pozemky nadobudol dobromyseľne a cíti sa byť ich vlastníkom.“ Možno teda uzavrieť, že obe strany sú uzrozmene s tým, že predmetom konania bola hodnota, ktorú sťažovateľ stratil a žalobcovia (tu zúčastnené osoby) získali späť...

... Sťažovateľ poukazuje na závery nálezu ústavného súdu v konaní IV. ÚS 187/2018, podľa ktorého v spore o určenie, že vec patrí do dedičstva, nemožno pri určovaní tarifnej odmeny za poskytované právne služby vychádzať z hodnoty veci, ktorá má patriť do dedičstva, keďže predmetný spor nie je sporom o určenie vlastníckeho práva. Uvádzame, že pri aplikácii záverov sťažovateľom uvádzaného nálezu na náš prípad je potrebné skúmať, čo bolo predmetom konania pred všeobecným súdom, ktoré posudzoval nález č. IV. ÚS 187/2018 a čo bolo predmetom nášho konania. Vydaním judikátu R 32/2011 (Uznesenie Najvyššieho súdu ... zo 16. decembra 2010 sp. zn. 3 Cdo 154/2010 uverejnené v Zbierke stanovísk NS a rozhodnutí súdov SR pod č.32/2011) sa totiž konania, ktorých predmetom je určenie, že vec patrí do dedičstva, vedú v dvoch formách:

... Konanie, kde sa v súlade so závermi judikátu R 32/2011 skúma iba vlastníctvo poručiteľa ku dňu jeho úmrtia (v našom prípade by to bol deň 22.10.1958) a na skutočnosti, ktoré nastali alebo mali nastať po úmrtí poručiteľa sa neprihliada (por. právna veta judikátu „V konaní o žalobe, ktorou sa dedič domáha určenia, že určitá vec patrí do dedičstva po poručiteľovi, ide o posúdenie, či poručiteľ bol v čase smrti vlastníkom tejto veci. Navrhované určenie sa tu vzťahuje k okamihu smrti poručiteľa a okolnosti, ktoré nastali po tomto okamihu nemôžu mať vplyv na rozhodnutie súdu.“). Takéto konanie má povahu iba vyriešenia predbežnej otázky voči žalovanému a nemá na ani jednu zo strán bezprostredný materiálny dosah; predmet konania je teda možno označiť za neoceniteľný, imateriálny.

... Konanie, kde súd zisťuje nielen vlastníctvo poručiteľa ku dňu jeho smrti, ale aj to, či od jeho smrti až do súčasnej doby nedošlo k zmene vlastníctva (napr. vydržaním) v prospech žalovaného resp. tretej osoby. V takomto konaní súd určuje vlastníctvo medzi stranami sporu a medzi konaním o určenie vlastníctva (kde sa priamo určí vlastníctvo strany) a určenie, že vec patrí do dedičstva, nie je žiadny významový či obsahový rozdiel,

pretože takéto konanie má (v prípade vyhovenia žalobe) priamy materiálny dosah na žalovaného (ktorý stratí nárok na vec) a aj na žalobcu (ktorý vec získa, znovunadobudne a dedičské konanie pre neho je len formálnym dôsledkom vyhovujúceho rozsudku vo veci určenia vlastníctva).

... Predtým, než teda vztiahneme závery nálezu IV. ÚS 187/2018 na tento prípad, je potrebné zvážiť skutočný obsah oboch konaní na strany s posúdením, aké účinky pre účastníkov má rozhodnutie súdu v tom - ktorom konaní.

... V konaní vo veci samej, ktoré predchádzalo nálezu IV. ÚS 187/2018, išlo o konanie, kde určenie, že vec patrí do dedičstva, sa posudzovalo iba podľa stavu ku dňu úmrtia poručiťa a právne skutočnosti, ktoré nastali po tomto dni, neboli predmetom konania. Okresný súd Prešov v rozsudku sp. zn. 29C 182/2012 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp. zn. 16Co 24/2016 neposudzovali vlastnícke právo v čase vydania rozhodnutia, ale riešili iba predbežnú otázku vlastníctva v dobe minulej (k dátumu smrti poručiťa). V bode 19. Rozsudku to menovaný krajský súd jednoznačne vyjadril takto: „K tomu treba dodať, že rozsudok súdu, ktorým sa vyhovie takejto žalobe, má deklaratórnu povahu, čo znamená, že sa ním len potvrdzuje právny stav, ktorý tu bol v čase smrti poručiťa. Týmto rozhodnutím sa nezakladajú žalobcovi voči žalovanému žiadne práva. Nie je ním deklarované, že by žalobca ako právny nástupca poručiťa bol vlastníkom veci a ani to, že by žalovaný vlastníkom veci nebol...“

... Naproti tomu v prípade konania vedeného na Okresnom súde Žiar nad Hronom sp. zn. 22C 43/2016 (t.j. nášho konania) okresný súd a krajský súd neskúmali len predbežnú otázku vlastníctva k 22.11.1958, ale skúmali všetky následné právne skutočnosti, až do dňa vyhlásenia rozhodnutí vo veci samej a skúmali otázku vlastníctva komplexne, nielen parciálne. Výsledok tohto konania teda nemá na strany iba nepriamy, nemateriálny dosah, ako tomu bolo v prípade konania skúmaného ústavným súdom v náleze IV. ÚS 187/2018, ale v našom prípade ide o konanie, ktoré sa svojimi dôsledkami pre strany konania v ničom nelíši od konania o určenie vlastníctva.

... Je nepochybné, že v prípade konania skúmaného ústavným súdom pod č. IV. ÚS 187/2018 neexistuje res iudicata na posúdenie vlastníckeho práva na čas po úmrtí poručiťa, zatiaľ čo v našom prípade je medzi stranami daná prekážka res iudicata až do súčasnej doby posúdenia vlastníctva k sporným nehnuteľnostiam.

Nemožno teda súhlasiť so sťažovateľom, že výsledok nášho konania je rozhodnutím o otázke vlastníckeho práva poručiteľa, a nie jeho právnych nástupcov. Podľa ustálenej judikatúry Najvyššieho súdu SR totiž: „... Ak zanechal poručiteľ viac dedičov, a ak nebolo dedičstvo medzi nimi vypořiadané ohľadom veci, o ktorú v občianskom súdnom konaní vedenom s osobou, ktorá nie je poručiteľovým dedičom, sú až do vypořiadania dedičstva ohľadom tejto veci všetci dedičia považovaní za jej vlastníkov a z právnych úkonov týkajúcich sa tejto veci oprávnení a povinní voči iným osobám spoločne a nerozdielne.“ (por. rozhodnutia Najvyššieho súdu SR so zhodnými závermi - sp. zn. 2 Cdo 45/2008, 4 Cdo 120/2009, 3 Cdo 222/2010). Najvyšší súd SR teda uvádza, že dedičia po poručiteľovi v spore s treťou osobou majú byť považovaní za vlastníkov v dedičstve neprejednaného majetku. Týmto sa znova stráca akýkoľvek rozdiel medzi „klasickou“ žalobou o určenie vlastníctva.

... O správnosti opísanej úvahy svedčia aj prípady, kedy žalobu o určenie vlastníctva vo svoj prospech podala osoba – žalobca, ktorý v priebehu konania zomrel. Úmrtie žalobcu má v takomto prípade dva procesné dôsledky – na jeho miesto ako žalobca vstúpi dedič (príp. dedičia) a druhý dôsledok je, že žalobný návrh (petit) je potrebné preformulovať tak, že predmetná vec patrí do dedičstva po pôvodnom žalobcovi (ktorý vyhovujúci rozsudok sa stane podkladom pre prejednanie dedičstva). Nemôže byť správna či racionálna úvaha, podľa ktorej je do úmrtia pôvodného žalobcu predmet konania oceniteľný a po úmrtí žalobcu (a jeho nahradením dedičom) sa predmet konania stane neoceniteľným – predmetom konania je predsa tá istá vec, bez ohľadu na úmrtie pôvodného žalobcu.

... Nie je správna ani tá úvaha sťažovateľa, v ktorej vidí paralelu medzi metódou výpočtu súdneho poplatku a metódou výpočtu tarifnej odmeny advokáta. Súdny poplatok sa totiž určuje podľa osobitného právneho predpisu – zákona č. 71/1992 Zb., ktorý má na tento účel v prílohe, v poznámke k položke č. 1 špeciálne ustanovenie, podľa ktorého: Zo žaloby na určenie, či tu právo je, alebo nie je, a zo žaloby na vypratanie nehnuteľnosti, bytu a nebytových priestorov alebo na vydanie veci sa poplatok vyberie podľa písmena b) tejto položky. Ak je predmetom konania viac hnutel'ných vecí alebo nehnuteľných vecí, poplatok sa vyberie iba za jednu z nich. Súdny poplatok teda nie je možné vyrubovať v tomto type konaní z hodnoty veci, ktorej sa určenie týka, avšak už citované ustanovenie § 10 ods. 2 vyhl. 655/2004 Z. z. ustanovuje práve tarifnú odmenu počítanú z hodnoty veci, o ktorej sa vedie spor. Názor sťažovateľa vyvracia aj renomovaný komentár, ktorý k názoru

sťažovateľa uvádza: „... na takýto postup nie je dôvod. Napokon na túto otázku dal odpoveď aj Ústavný súd SR, ktorý vo svojom náleze, sp .zn. I. ÚS 119/2012, zo dňa 16.5.2012 konštatoval: „Z uvedeného gramatického, logického a systematického posúdenia citovaných ustanovení vyhlášky č. 655/2004 Z. z. možno vyvodiť záver, že pokiaľ je vec, právo alebo plnenie, ktoré je predmetom daného súdneho sporu, peniazmi oceniteľné, potom sa táto čiastka (suma) považuje za základ pre tarifnú hodnotu, a to aj vo veciach určenia vlastníckeho práva k takejto veci, pretože citovaný právny predpis dôsledne rozlišuje situácie pre náhrady trov konania, kedy je predmet právneho sporu, o ktorom vlastníctve sa rozhoduje, peniazmi oceniteľný, a kedy nie je. Preto nie je možné vychádzať z názoru, že daná situácia nie je právom regulovaná a že vždy, keď je predmetom konania určenie vlastníckeho práva k veci, nemožno tento predmet konania peniazmi oceniť z hľadiska tarifnej odmeny podobne, ako je to pri vyrubovaní súdneho poplatku za určovací návrh na začatie konania podľa zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdnych poplatkoch“). Inými slovami, explicitná úprava § 9 ods. 1 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. vylučuje použitie § 11 ods. 1 písm. a) cit. vyhlášky a rovnako aj príslušných ustanovení zákona o súdnych poplatkoch.“ Je treba poznamenať, že tento nálež Ústavného súdu SR vychádzal z právneho stavu platného a účinného do 30.6.2013. Až citovanou vyhláškou MS SR č. 184/2013 Z. z. účinnou od 1. júla 2013 bolo ustanovenie § 10 ods. 2 AT (vyhl. 644/2004 Z. z.) doplnené tak, že tarifnou hodnotou sa rozumie „aj hodnota veci, o ktorej vlastníctvo sa vedie spor alebo ktorej vydanie je predmetom súdneho sporu.““ (Fiačan/Kerecman/Baricová/Hellenbart/Sedlačko a kol.: Vyhláška o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (advokátska tarifa). Komentár C. H. Beck 2015, str. 61).

... Sťažovateľ ďalej uvádza, že okresný súd pri určení výšky tarifnej odmeny advokáta podľa § 10 ods. 1 vyhl. 655/2004 Z. z. postupoval arbitrárne a v rozpore so zaužívanou súdnou praxou. Uvedené tvrdenie sťažovateľa nie je správne, totiž aj Najvyšší súd SR v rozhodnutí sp. zn. 4 M Cdo 4/2008 uviedol, že „V danom prípade sa žalobcovia pôvodnou žalobou domáhali určenia, že nimi označené nehnuteľnosti patria do dedičstva po poručiiteľke ██████ zomrelej X. v celosti, pričom v žalobe vyčíslili hodnotu žalovaných nehnuteľností sumou 375 000,-- Sk. Žalobcovia sa teda pôvodnou žalobou domáhali

určenia, že ich právna predchodkyňa bola ku dňu smrti vlastníčkou nimi označených nehnuteľností. Išlo teda o vec, či tu vlastnícke právo k nehnuteľnostiam v čase smrti právnej predchodkyne žalobcov (ne)existovalo, pričom jej predmet bol nepochybne ocniteľný peniazmi. Dovolací súd sa preto stotožnil s názorom generálneho prokurátora, že tu nebol dôvod odmenu právnej služby stanoviť podľa zákonného ustanovenia, ktoré upravovalo prípady, keď nebolo možné hodnotu veci alebo práva vyjadriť v peniazoch (§ 13 ods. 6 vyhlášky č. 163/2002 Z. z.), ako to nesprávne urobil odvolací súd. Aj vo veci tejto žaloby patrí základná sadzba tarifnej odmeny určená podľa odseku 1 z hodnoty tejto veci, resp. práva, čo v danom prípade predstavuje odmenu za jeden úkon právnej služby v sume 8 400,-- Sk. Ak odvolací súd stanovil základnú sadzbu tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby v rozsahu jednej desatiny výpočtového základu v zmysle § 13 ods. 6 vyhlášky č. 163/2002 Z. z. , jeho rozhodnutie v tejto časti je nesprávne.“ Rozhodnutie okresného súdu v tejto otázke teda určite nie je svojvoľné, nepredstavuje žiadny excés, nakoľko aj Najvyšší súd SR je pri posúdení tejto otázky rovnakého názoru, ako bol okresný súd.

... Ústavný súd SR ako vrcholný orgán ústavnosti sám seba nepovažuje za povolaného vykladať zákony a či dokonca podzákoné normy, v tomto majú nenahradiťnú úlohu práve všeobecné súdy. Ústavný súd vstupuje do procesu interpretácie a aplikácie právnej normy iba vtedy, keď táto v rukách všeobecných súdov naberá črty svojvôle, extrémneho nesúladu s textom právnej normy a vybočuje z hraníc ústavnej akceptovateľnosti. O arbitrárnosti nemožno hovoriť vtedy, ak všeobecný súd aplikuje jeden z možných a prípustných výkladov, dokonca za situácie, keď takýto výklad v obdobnej veci aplikoval aj Najvyšší súd SR.

... Zhrnúc uvedené je nepochybným to, že v rámci rozhodovania o ocniteľnosti či neocniteľnosti predmetu konania vo väzbe na rozhodovanie o výške trov konania je rozhodovacia činnosť všeobecných súdov rozmanitá, avšak ide o to, aby rozmanitosť nebola prejavom svojvôle, ale prejavom odôvodnenej úvahy všeobecného súdu. Podľa uznesenia Ústavného súdu SR č. IV. ÚS 604/2018 „Vyhláška rozlišuje, kedy je predmet právnej služby, o ktorom prebieha súdne konanie, ocniteľný (vyjadriteľný) v peniazoch (§ 10 ods. 2 vyhlášky) a kedy tomu tak nie je (§ 11 ods. 1 vyhlášky). Judikatúra všeobecných súdov týkajúca sa toho, kedy je predmet konania ocniteľný v peniazoch, je pestrá. Z tejto judikatúry v zásade vyplýva, že konania, v ktorých ide o určenie vlastníckeho práva k veci,

majú predmet oceníteľný peniazmi (k tomu pozri citovanú judikatúru najvyššieho súdu na strane 4 napadnutého uznesenia zo 16. 7. 2018, ktorá sa – tak ako to uvádza sťažovateľ – týka určenia vlastníckeho práva, alebo nálezy ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 478/2014 a sp. zn. I. ÚS 119/2012). Za peniazmi neoceníteľný predmet konania sú napr. považované konania o určenie neúčinnosti právneho úkonu (3 M Cdo 9/2009, 2 M Cdo 8/2009), o neplatnosti kúpnej zmluvy (sp. zn. 2 M Cdo 18/2008), o určenie neplatnosti dražby k nehnuteľnej veci – bytu (uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 16 Co 373/2016 z 21. septembra 2017), určenie neplatnosti zmluvy o postúpení pohľadávok (sp. zn. 1 Obdo V 43/2011), incidenčné konania (1 M Obdo V 17/2006, 4 Obo 262/2007, 2 Obo 98/2009, 5 Obo 48/2014, porovnaj tiež sp. zn. III. ÚS 534/2011). Na druhej strane však najvyšší súd a aj ústavný súd uviedli právny názor, podľa ktorého konania o určenie neplatnosti právneho úkonu nemožno automaticky považovať za predmet neoceníteľný peniazmi, otázku oceníteľnosti predmetu v týchto konaniach je potrebné skúmať v každom jednotlivom prípade (porovnaj uznesenie sp. zn. 5 M Cdo 9/2010 z 29. novembra 2010) a tiež nález sp. zn. I. ÚS 176/2017 z 31. mája 2017, v ktorom ústavný súd uviedol, že „predmetom daného konania (neplatnosť prevodnej zmluvy) bola vec nehnuteľná, ktorá je peniazmi oceníteľná“...

... Navyiac sa žiada uviesť, že sťažovateľ v sťažnosti neuvádza, ako ho konkrétne poškodilo rozhodnutie o trovách konania na jeho subjektívnych právach, že by sa ho namietané rozhodnutie citeľne dotklo. Ústavný súd sám uvádza, že „V prvom rade ústavný súd považuje za potrebné zdôrazniť, že vo všeobecnosti platí, že pochybenia pri rozhodovaní o náhrade trov konania spravidla nedosahujú samy osebe takú intenzitu, na základe ktorej možno vysloviť porušenie základných práv a slobôd, akokoľvek sa môže účastníka konania citeľne dotknúť...“

... Sťažovateľ ďalej namieta aplikáciu § 13 ods. 2 vyhl. 655/2004 Z.z. na daný prípad – t.j. zníženie tarifnej odmeny na polovicu a jej následné vynásobenie počtom žalobcov. V prvom rade je potrebné uviesť, že právo na náhradu trov konania každému zo žalobcov, t.j. žalobcom 1/ až 19/ priznal okresný súd vo výroku II. rozsudku zo dňa 21.10.2016 a krajský súd vo výroku II. rozsudku zo dňa 6.2.2018. Právo každého jedného zo žalobcov na náhradu trov konania voči sťažovateľovi je teda dané právoplatnými výrokmi rozsudkov, ktorých ústavnosť sťažovateľ nenamietal. Vzhľadom na uvedené bol okresný súd pri rozhodovaní o

výške náhrady trov viazaný tým, že nárok na trovy bol priznaný každému zo žalobcov a teda nebolo možné priznaný nárok modifikovať tak, že by sa nárok priznal len jednému z nich, prípadne že by sa nárok jedného z nich rozdelil rovným dielom medzi všetkých žalobcov. Navyše uvádzame, že aj v prípade nerozlučného procesného spoločenstva je zachované právo každého subjektu mať v konaní pred súdom svojho právneho zástupcu, resp. konať sám za seba s tým, že v prípade protichodnosti krokov súd aplikuje § 77 ods. 3 CSP. Nie je nám známe, na základe čoho sťažovateľ tvrdí, že právny zástupca v prípade nerozlučného spoločenstva nemusí komunikovať s každým zo žalobcov. Odborná literatúra ako typický prípad aplikácie § 13 ods. 2 vyhl. 655/2004 Z.z. uvádza práve procesné spoločenstvo účastníkov (tzv. subjektívnu kumuláciu): „Toto ustanovenie (§ 13 ods. 2 vyhl. 655/2004 Z. z.) sa vzťahuje na prípady spoločných úkonov pri zastupovaní dvoch alebo viacerých osôb. K danej situácii dochádza v procesnom spoločenstve účastníkov (tzv. subjektívna kumulácia), keď na strane žalobcu alebo žalovaného, alebo na oboch stranách sporu je viac osôb zastúpených jedným advokátom, a to bez ohľadu na to, či ide o samostatné alebo nerozlučné procesné spoločenstvo“. „Fiačan/Kerecman/Baricová/Hellenbart/Sedlačko a kol.: Vyhláška o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (advokátska tarifa). Komentár C. H. Beck 2015, str. 96 a 97). Ani tento názor sťažovateľa v ústavnej sťažnosti teda nie je možné považovať za správny...

S ohľadom na uvedené je zrejmé, že ústavná sťažnosť sťažovateľa nie je v žiadnom z ňou uvádzaných dôvodov opodstatnená, a preto si dovoľujeme ústavnému súdu navrhnúť, aby nálezom rozhodol, že „Ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED] nevyhovuje“.

III.

Relevantná právna úprava a judikatúrne východiská ústavného súdu

10. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

11. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd,

alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

12. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 uvedený zákon o ústavnom súde, ktorý sa pri zachovaní právnych účinkov úkonov, ktoré v konaní nastali do 28. februára 2019, použije aj na konania začaté do 28. februára 2019 (§ 246 ods. 1 a 2).

13. Na zasadnutí pléna ústavného súdu 16. októbra 2019 bol schválený dodatok č. 1 k Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 26. apríla 2019 do 31. decembra 2019 (ďalej len „rozvrh práce“), ktorý nadobudol účinnosť 17. októbra 2019. V zmysle tohto rozvrhu je Mojmir Mamojka (sudca spravodajca) práve členom tretieho senátu ústavného súdu. V súlade s čl. X bodom 7 rozvrhu práce vecí, na ktorých prerokovanie boli od 26. apríla 2019 do 16. októbra 2019 príslušné prvý senát ústavného súdu alebo druhý senát ústavného súdu v zložení platnom v období od 26. apríla 2019 do 16. októbra 2019 a v ktorých bolo v tomto období vydané rozhodnutie o prijatí návrhu na ďalšie konanie, prerokujú tieto senáty v pôvodnom zložení (platnom v období od 26. apríla 2019 do 16. októbra 2019). Prvý senát ústavného súdu v rozhodnom období pracoval v zložení Jana Baricová (predsedníčka senátu), Miroslav Duriš a Mojmir Mamojka. Vzhľadom na uvedené rozhodol vo veci ústavnej sťažnosti vedenej pod sp. zn. I. ÚS 398/2019 prvý senát ústavného súdu v zložení tak, ako to je uvedené v záhlaví tohto nálezu.

14. Predmetom ústavnej sťažnosti po jej čiastočnom prijatí na ďalšie konanie je okrem iného námietka porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením okresného súdu.

15. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

16. Ústavný súd vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru už judikoval, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

17. Odôvodnenie súdneho rozhodnutia má podať jasne a zrozumiteľne odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (III. ÚS 78/07, IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). Všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov uvádzaných účastníkom konania. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (napr. II. ÚS 44/03, III. ÚS 209/04, I. ÚS 117/05).

18. Pokiaľ ide o základné práva a slobody, ústava rozdeľuje ochranu ústavnosti medzi všeobecné súdy a ústavný súd. Systém tejto ochrany je založený na princípe subsidiarity, ktorý určuje aj rozsah právomoci ústavného súdu pri poskytovaní ochrany základným právam a slobodám vo vzťahu k právomoci všeobecných súdov (čl. 142 ods. 1 ústavy), a to tak, že všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie základných práv a slobôd (čl. 144 ods. 1 a 2 a čl. 152 ods. 4 ústavy) (napr. I. ÚS 13/00, I. ÚS 49/01).

19. Podstata základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktorú tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonáva (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy).

20. Ústavný súd vo svojej konštantnej judikatúre pravidelne pripomína, že nie je zásadne oprávnený preskúmavať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01).

21. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať také rozhodnutie všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/01).

IV.

Posúdenie veci ústavným súdom

22. Sťažovateľ (ako žalovaný) v posudzovanej veci na základe argumentácie, ktorej podstatná časť je citovaná v časti I tohto nálezu, namieta, že napadnutým uznesením okresného súdu, ktorým bolo právoplatne rozhodnuté o výške náhrady trov konania iniciovaného žalobou žalobcov, došlo k porušeniu jeho označených práv.

23. V prípadoch, keď sťažovatelia namietajú porušenie svojich ústavou, resp. dohovorom garantovaných práv rozhodnutím všeobecného súdu týkajúcim sa náhrady trov konania, je ústavný súd (vo svojej doterajšej judikatúre) zdržanlivý, vychádzajúc z toho, že problematika trov konania má vo vzťahu k predmetu konania pred všeobecnými súdmi akcesorickú povahu, a preto k zrušeniu napadnutého výroku o trovách konania pristupuje iba výnimočne, a to napr. vtedy, keď zistí, že v posudzovanej veci došlo k extrémnemu zásahu (excesu) do základného práva na súdnu ochranu (spravodlivý proces), alebo ak zistí, že zároveň došlo k neprípustnému zásahu aj do iného základného práva (porovnaj m. m. II. ÚS 78/03, II. ÚS 31/04, IV. ÚS 45/06, I. ÚS 156/2010, IV. ÚS 40/2011).

24. V súlade s uvedenými právnymi východiskami ústavný súd preskúmal sťažovateľom namietané porušenie základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie napadnutým uznesením okresného súdu a zistil, že o takýto výnimočný a extrémny prípad určite nejde a neexistuje žiadny relevantný dôvod, aby ústavný súd zasiahol do napadnutého uznesenia okresného súdu o trovách konania.

25. V prvom rade je potrebné uviesť, že zo sťažnosti sťažovateľa zo 14. mája 2018 podanej proti rozhodnutiu okresného súdu (vydanému vyšším súdnym úradníkom) zo 16. apríla 2018 zjavne nevyplýva, že by sťažovateľ (v konaní pre všeobecným súdom bol zastúpený iným právnym zástupcom) výslovne namietal takú judikatúru ústavného súdu k nesprávnej aplikácii predmetnej vyhlášky, ktorá by sa vzťahovala na jeho prípad (uvádzal iba uznesenie ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 201/2011 z 23. júna 2011, ktoré sa na tento prípad nevzťahovalo, a nie nález sp. zn. IV. ÚS 187/2018 z 21. júna 2018, z ktorého cituje už terajší právny zástupca v ústavnej sťažnosti v bode 3). Nie je teda pravdou, čo tvrdí právny zástupca sťažovateľa, že sa na uvedené rozhodnutie odvolával, pretože z predložených príloh to nevyplýva. Takisto v takom rozsahu, v akom predniesol sťažovateľ svoje iné sťažnostné námietky v ústavnej sťažnosti (bod I.5), nepredniesol predtým aj v sťažnosti pred okresným súdom. Navyše, odôvodnenie napadnutého uznesenia v bode 14.1 na strane 6, na ktoré ústavný súd bližšie poukazuje, je jasné a zrozumiteľné, keď súd napokon po výpočte trov konania uviedol, že „*bolo hospodárne, že všetci žalobcovia boli*

zastúpení jedným právnym zástupcom a nie každý z nich iným, čo by malo za následok neprimerané a nehospodárne navýšenie trov konania“.

26. Ak teda sťažovateľ svoje námietky k nesprávnej aplikácii vyhlášky nepredniesol najprv v konaní pred všeobecnými súdmi, hoci tak urobiť mohol, nemôže neskôr úspešne namietať ani porušenie svojich práv na ústavnom súde. Ústavný súd sa preto nemohol už bližšie zaoberať námietkami sťažovateľa uvedenými v bodoch I.3, 4, a 5 tohto odôvodnenia, riadiac sa princípom sebaobmedzenia a zdržanlivosti (m. m. IV. ÚS 266/08, PL. ÚS 3/09, PL. ÚS 95/2011, I. ÚS 76/2011, I. ÚS 314/2011, II. ÚS 399/2014, II. ÚS 70/2017).

27. Ústavný súd iba poukazuje na rozumné argumenty okresného súdu vyjadrené k veci v bode I.7 a stanovisko zúčastnených osôb v bode I.9, z ktorých vyplýva aj iná rozsiahla judikatúra najvyššieho súdu a ústavného súdu v obdobných veciach, ktorá je rozdielna od judikatúry uvádzanej sťažovateľom a ktorá nepotvrďuje jeho argumenty uvádzané v ústavnej sťažnosti.

28. Ústavný súd nie je opravným súdom právnych názorov všeobecných súdov. Aj keby napokon ústavný súd nesúhlasil s interpretáciou vyhlášky (ako podústavnej právnej normy) okresným súdom, v zmysle svojej judikatúry by mohol nahradiť napadnutý právny názor všeobecného súdu iba v prípade, ak by ten bol celkom zjavne svojvoľný, prípadne neodôvodnený, resp. ústavne nekonformný, čo sa však v prípade sťažovateľa nepotvrdilo.

29. V danej veci, rešpektujúc princíp spravodlivosti, nemožno uvažovať ani o nesprávnom závere v rozsudku krajského súdu sp. zn. 14 Co 156/2017 zo 6. februára 2018, ktorý predchádzal napadnutému uzneseniu okresného súdu, ktorým vyhovel žalobe žalobcov, keď uviedol, že *„mal za preukázané, že žalovaného... nemožno považovať za vlastníka predmetných nehnuteľností“* (s. 10).

30. Na základe uvedených skutočností ústavný súd rozhodol tak, že ústavnej sťažnosti sťažovateľa nevyhovel.

31. Bolo preto už bez právneho významu rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľa.

32. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. mája 2020

Jana Baricová
predsedníčka senátu